

ЄДНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА ЯК ГОЛОВНА ПРОБЛЕМА НОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

На сьогодні для українського суспільства, нової влади воістину є найбільш актуальним відомий тезис: будь-яка революція лише тоді будь-чого варта, коли вона здатна себе захистити. Помаранчева революція в Україні нині потребує розвитку та захисту. Її причини та наслідки ще довго будуть аналізуватися політологами, соціологами, істориками, представниками інших суспільствознавчих наук.

Для свідомих українців, істинних патріотів України не було і немає сумнівів щодо необхідності цієї революції. Все ж для багатьох громадян в Україні глибинні та найбільш важливі причини Помаранчевої революції були і значною мірою залишилися незбагненими, а у деяких громадян України ідеї революції і на сьогодні викликають неприйнятність та свідомий (чи несвідомий) спротив. Навіть у середовищі тих людей, які стояли на майдані Незалежності, які представляють нову владу є ті, які, на наш погляд, щонайменше поверхово усвідомили причини, внутрішні потреби українського суспільства до цієї революції, а тим паче щодо шляхів реалізації цих потреб.

Не претендуючи на всебічний аналіз Помаранчевої революції, її перспектив, проблем та досягнень, все ж спробуємо зробити певні попередні висновки щодо неї.

Перший. Слава Україні ! Слава українцям, всьому українському народу, який мужньо, красиво здійснив цю революцію. Слава В.Ющенку, який прийняв фізичні муки заради перемоги революції, заради кращої долі українців, проявив мужність та відвагу, підняв честь та гідність України, української нації. Безумовно, Віктор Ющенко вже став національним героєм України і ввійде в історію як політик, який започаткував нову епоху для України.

Другий. Рушійною силою революції безумовно став український народ, найбільш свідома його частина – інтелігенція, молодь, чесні та незаангажовані трудівники села, міста, всіх верств та прошарків населення України. Хоча в середовищі інтелігенції, наукової та мистецької еліти були й такі, хто підтримували стару владу, по суті виступивши проти інтересів свого народу. Нехай же вони тепер каються. Але це каяття має бути усвідомленим, щоб не дурити більше ні себе, ні інших людей.

Третє. Головними причинами Помаранчевої революції стали: злочинність попереднього режиму, свавілля влади, грубі порушення принципів справедливості та законності, ігнорування глибинних інтересів корінної української нації та інтересів деяких інших націй та народностей, що проживають в Україні (цю проблему найбільше ігнорувала кучмівська влада). Титульна українська нація, маючи надзвичайно прадавню та велику історію, століттями терпіла гніт, приниження в силу незалежних від неї

конкретно-історичних обставин. За останні 13 років українська нація стала ще більш знедоленою (мільйони людей померли, мільйони не народилися, мільйони емігрували за кордон, мільйони українців не знають рідної мови, не мають можливості знайти потрібну книгу, прочитати газету, часопис, прослухати теле- та радіопередачу рідною мовою.

Здається, найперше українці, а також всі чесні громадяни України знайшли останні духовні та фізичні сили, які вирвалися з глибин їх прадавньої історії, щоб відстояти свою честь та гідність. І це дякуючи історичній мудрості, толерантності, інтелігентності українців вдалося зробити, не зважаючи на всі потуги старої антиукраїнської влади зупинити їх на цьому шляху.

Надалі повернемося до головного питання публікації: єдності українського суспільства. Вбачається, що це питання є найважливішою проблемою нової влади. Її породила стара влада, яка діяла за принципом "розділяй і володарюй". Такий підхід до державних справ був чи не головним злочином попередньої влади. Постає питання: Єдність якою ціною, на якому підґрунті? Це вже питання філософські, політологічні. Від правильної відповіді на них залежить майбутнє України.

Історія філософської теоретичної думки, світова та українська національна традиція свідчить, що найбільшими гарантами єдності суспільств є забезпечення єдності основної, титульної нації, що створює суспільство (в Англії – англійці, у Франції – французи, в Німеччині – німці, в Росії – росіяни, в Україні – українці, яких понад 82,3 % від загальної кількості населення країни).

Вбачається, що на єднання українців, які проживають в різних регіонах України і мають бути спрямовані основні зусилля сучасної державної влади.

Що найбільше єднає націю, народ? Найперше – спільна культура, спільна мова, територія проживання. Проблема мови, культури для українців є головною. Ця проблема штучно створена попередніми режимами та владою. Дуже влучно висловився Президент України В.Ющенко: "Бо якщо хочете знищити суверенітет країни, її незалежність – не треба запускати бомбу ядерну чи якусь іншу. В нації треба забрати чотири речі, щоб вона зникла як держава: мову, традиції, історію і національну церкву. Тоді ми будемо без захисту. І тоді ми готові бути під покровом держави будь-якої нації. Тільки не своєї. Мова – це те, що нас ідентифікує як українців [1, с.3]". Попередня влада зробила багато, щоби залишити українців без своєї мови, традицій, церкви. Підраховано, що в рік на 59 книжок, що виходять в Україні, тільки одна виходить українською мовою; на одного українця випускається 0,75 книжки, на одного росіянина – 3,5, на одного поляка – 9, на одного німця – 17. Ця статистика не потребує коментарів.

Важливо, щоб всі українці зрозуміли – йдеться про їх духовне обкрадання з чіткою метою: знизити рівень національної самосвідомості, заставити працювати на чужинців. А звідси злочинні ідеї про розподіл України, федералізацію тощо. У зв'язку з цим є потреба привернути увагу наших вчених-політологів та й усіх українців щодо більш глибокого

розуміння термінів "демократія" та "природне право". Якщо порушується святе природне право людини на її рідну мову, культуру, церкву, то чи є це демократія? Звичайно, ні. Це – швидше злочин проти демократії, проти людини. Таким чином діяльність влади в центрі та на місцях, що зневажає природне право українців є свідомим злочином, який заслуговує на переслідування та законне покарання. І скільки таких недоброчинців в системі влади повсюдно розсіяно нині по Україні в партіях, у блоках, в різних структурах? Хіба ж важко було їм за 13 років незалежності вивчити державну мову, хоча б заради поваги до свого народу, до себе?

Не слід обґрунтовувати питання щодо історичної краси та цінності української мови, як однієї з найкращих у світі, це вже давно зроблено істориками, мовознавцями.

Таким чином нова влада в інтересах єдності українського суспільства має широким фронтом повести наступ на все антиукраїнське, найперше, забезпечити природні права українців, як титульної нації, на свої національні цінності. Звичайно такий наступ має вестися тонко й різнобічно, виховуючи довіру і любов до української мови, культури, як в українців, так і в усіх громадян України. В полі зору держави має триматися й історична наука. Деякі урядовці з нинішньої опозиції про це пам'ятають. Так Л.Кравчук, Г.Суркіс, В.Медведчук ще в 1996 році забезпечили видання книги Ю.Канигіна та З.Ткачука "Українські мрії". У цій та в новій книзі "Начало и конец времён" (К., 2005) Ю.Канигін всупереч історичній правді, доведеній іншими істориками, робить спробу обґрунтувати походження аріїв та слов'ян від Каїна, таким чином кидає недобру тінь на походження та природу сучасних слов'ян-українців. Обкрадаючи й відносячи наш народ до нащадків Каїна, канигіни мають на увазі не так, мабуть, братовбивство того біблійного персонажа [2, с.7]. На наш погляд, у даному випадку очевидною проявилася духовна єдність названого біблійного персонажу з вищезгаданими іменами українських політиків.

Не може держава бути й поза процесами, що стосуються формування релігійної свідомості громадян України. Очевидно, що проблеми міжконфесійних відносин є на сьогодні важливим джерелом конфлікту в українському суспільстві. Парадоксальним є те, що держава значною мірою сама спонукає розвитку проблем у суспільстві на міжконфесійному ґрунті. З одного боку прийнято демократичний закон "Про свободу совісті та релігійні організації", який надав право усім громадянам України вільно визначати своє відношення до релігії та церкви, а віруючим вільно створювати свої релігійні організації, згідно з чинним законодавством. І це призвело до певних наслідків. В Україні нині діють 21.843 релігійні організації, у тому числі 21.134 громади віруючих 80 церков, конфесій, течій та напрямків (станом на 01.01.1999 року). Найбільше релігійних організацій нараховують: Українська православна церква (Московський патріархат) – 8.168, Українська православна церква (Київський патріархат) – 2.270, Українська автокефальна православна церква – 1.047, Українська греко-католицька церква – 3.301, Римо-католицька церква – 802. Окрім того, є значна кількість релігійних

організацій протестантської та інших конфесій, течій та напрямків. Ми часом навіть пишаємося такою статистикою. Але чи розуміють наші політики, державні мужі усі можливі наслідки такого процесу? Чи розуміють вони, що кожна релігія, конфесія несуть в українське середовище певну культуру, мову, традиції, звичаї, національно-політичні орієнтації. Наприклад, УПЦ (Московського патріархату), згідно своєї філософії, спрямована на Москву та злуку з нею, особливості її вчення та культури мають російське "забарвлення". А тому, утримуючи в своїх руках більшість приходів, УПЦ (Московського патріархату) виховує у відповідному дусі населення України. Формально погоджуючись із законами Української держави, священнослужителі цієї церкви та їх прибічники проводять активну пропагандистську роботу проти пастирів та віруючих дійсно українських церков, обзиваючи їх "єретиками", "розкольникми", сіють зневагу до України та українців, переконуючи віруючих, що такої нації як українці ніколи не було і бути не може, що українська мова – це мова "мужицька", всіляко пропагують російську мову тощо. Не потрібно бути великим "пророком", щоб не зрозуміти на чію користь працюють такі проповіді. Разом з тим, саме цій церкві поклоняється багато із наших можновладців. А сама ця церква дуже часто вручала свої нагороди певним діячам, керівникам силових структур, певних учбових закладів, бізнесменам, податківцям. Зокрема, останнім, – чи не тому, щоб великі прибутки цієї церкви не були помічені та відраховані до бюджету держави.

Антиукраїнська сутність Московського патріархату в Україні з усією очевидністю особливо проявилася під час перебування в Україні глави Римокатолицької церкви Іоанна Павла II та під час виборів Президента України 2004 року. Очевидною помилкою київської влади виявилася передача УПЦ Московського патріархату Києво-Печерської влади і, зокрема, відбудованого Успенського собору. Цю помилку потрібно негайно виправляти.

Дієвим шляхом підняття рівня культури, національної самосвідомості українців в діяльності сучасної влади має стати повсюдне поширення знань про історію України, традиції, культуру українців. Це завдання може виконати українознавство як наука та навчальна дисципліна про пізнання та самопізнання українського народу. Українознавство має відігравати важливу роль у формуванні політичної культури суспільства. Далеко не всі представники владних структур й нині достатньо усвідомлюють важливість проблеми українознавчого виховання не лише українців, а й всього населення України, а також необхідності не тільки контрінформаційних, але й широких наступальних заходів в інтересах відродження, ствердження та поширення всього українського як в Україні, так і за її межами. Українознавство повинно все більше відігравати не тільки просвітницьку роль як науки самопізнання, а все більш активну, державотворчу та захисну функцію. Українознавство має не тільки вивчати та пропагувати українство, українське життя, але й стати ідеологією державних структур, провідних політичних партій та громадських рухів. Покищо, на жаль, такого стану в дійсності немає. Без національно свідомої, патріотично налаштованої

політичної еліти не можливе українське відродження. Такий висновок впливає із розуміння принципової єдності та взаємозалежності політичних, культурних та етнопонаціональних процесів у суспільстві.

У період Незалежності хвиля відродження українства в державі зустріла шалений опір антиукраїнських сил та по суті пасивний спротив і з боку української влади. Сучасний процес становлення українського суспільства вимагає активних дій всіх свідомих українців, системи українознавства, спрямованих до його органічного поєднання з системою політичної, державної влади. Без такого поєднання Україна, як монолітна національна держава, просто неможлива.

Українознавство має стати філософією, ідеологією конкретної наступальної дії. Велика робота по відродженню життя та історії українства повинна доповнюватися активними заходами політичного, культурологічного, правового та державотворчого характеру. Конкретні вимоги та пропозиції до влади як в центрі, так і на місцях, можуть здійснюватися в сфері захисту української мови, культурних пам'яток, культури загалом, українських засобів масової інформації, закладів науки, освіти та виховання тощо.

Для нової влади заради підтримки високого рівня довіри громадян необхідно бути послідовною, виконувати взяті на себе зобов'язання, зокрема з таких питань, як соціальний та правовий захист громадян. Цей захист полягає не тільки в тому, щоб надати відповідні зарплати, пенсії тощо. Важким, але принципово важливим завданням влади є встановлення законності, необхідно розслідувати всі злочини, скоєні попередньою владою. Злочинці незалежно від їх статусу мають бути покарані законом.

Потрібно зрозуміти, що корумповані представники попередньої влади, залишаючись в певних структурах (у Верховній Раді, місцевих радах, адміністраціях, партіях тощо) будуть вчиняти всілякий галас у зв'язку із законним арештом чи переслідуванням своїх прибічників, щоб зірвати процес відновлення справедливості, щоби таким чином захистити себе і свої "шкурні" інтереси, щоб знову одурити народ і пробитись в депутати під час виборів 2006 року, тим самим спасти свої привілеї, свої награвовані в народі маєтності. Цей галас вже чуємо навколо футбольного клубу "Динамо", затримки кримінальних осіб, навколо інших питань, де нова влада пробує поставити бандитів на місце. Не може бути справедливим, духовним суспільство, в якому гурт казнокрадів володіє заводами, фабриками, контролює цілі системи виробництва тощо, коли абсолютна більшість чесних громадян часом живе на межі бідності. Такий стан справ є неприродним, він має бути виправленим будь-якими зусиллями влади, якщо вона не хоче, щоб народ сам вирішив цю проблему.

Хочеться привернути увагу й до деяких проблем сучасної суспільствознавчої науки, відношення до неї влади. Більше уваги заслуговує філософія, політологія, соціологія, право. Плутанина в політиці саме йде від неврахування наукових пропозицій найбільш поважних наукових центрів (Інституту філософії імені Г.Сковороди НАН України, Інституту держави і

права імені В.М.Корецького НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України та багатьох інших). Заслуговують на визнання статусу державних Українська академія політичних наук та Академія наук Вищої школи України. В цих академіях представлені кращі політологи та фахівці вищої школи України. Водночас суспільствознавча наука за період правління Л.Кравчука та Л.Кучми була принижена, в її середовище проникло багато "яничар", які захистили дисертації та готували Україну до панування своїх патронів та послідовників.

Нині система науки має по-можливості звільнитися від таких науковців, а всі інші дуже критично оцінювати їх "наукові висновки".

Таким чином, найголовніше, захист революції слід вбачати в захисті демократії, української нації, народу, їх глибинних інтересів. У центрі уваги нової влади має бути національний інтерес, гуманітарна сфера, національні духовні цінності. Працездатність, талант українців, помножений на підтримку влади здатний зробити чудо, вивести Україну на найвищі світові вершини розвитку.

1. Виступ Президента України Віктора Ющенка на колегії Міністерства освіти і науки України // Освіта України. – 29 березня 2005 р. – № 24 (621). – С.1-3.
2. Ю.Шилов. Чи спроможні українці берегти одвічні святині своєї землі ? // Інформаційний бюлетень. – 24 березня 2005 р. – № 11 (621). – С.7.
3. Баранівський В.Ф. Збірник наукових праць: Філософія. Політологія. Освіта і культура. Військова справа. – К.: НАОУ, НДЦ ГП ЗСУ, "Міленіум", 2005ю – 538 с.